

รากเหง้าจากธรรมชาติ

สู่ปรัชญาและปรัชญาศิลปะ

ภาพ: มานิต ภู่อารี

รวิช ตาแก้ว

ภาคีสมาชิก สาขาวิชาอัครมวิททยา

ประเพณีวิชาปรัชญา สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง
สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มนุษย์รู้ได้อย่างไร

สมองกับการรับรู้

รู้ได้จากการรับรู้

ประสาทสัมผัส ๕

หู ตา จมูก ลิ้น ผิวกาย

ประสาทสัมผัส ๖

หู ตา จมูก ลิ้น ผิวกาย ใจ
(พระพุทธศาสนา)

มนุษย์รับรู้ธรรมชาติ

ความจริง ความดี ความงาม

เหตุผลและรู้สึก

ARTS AND SCIENCE

ศาสตร์และศิลป์

ในธรรมชาติ มี ๓ เรื่อง

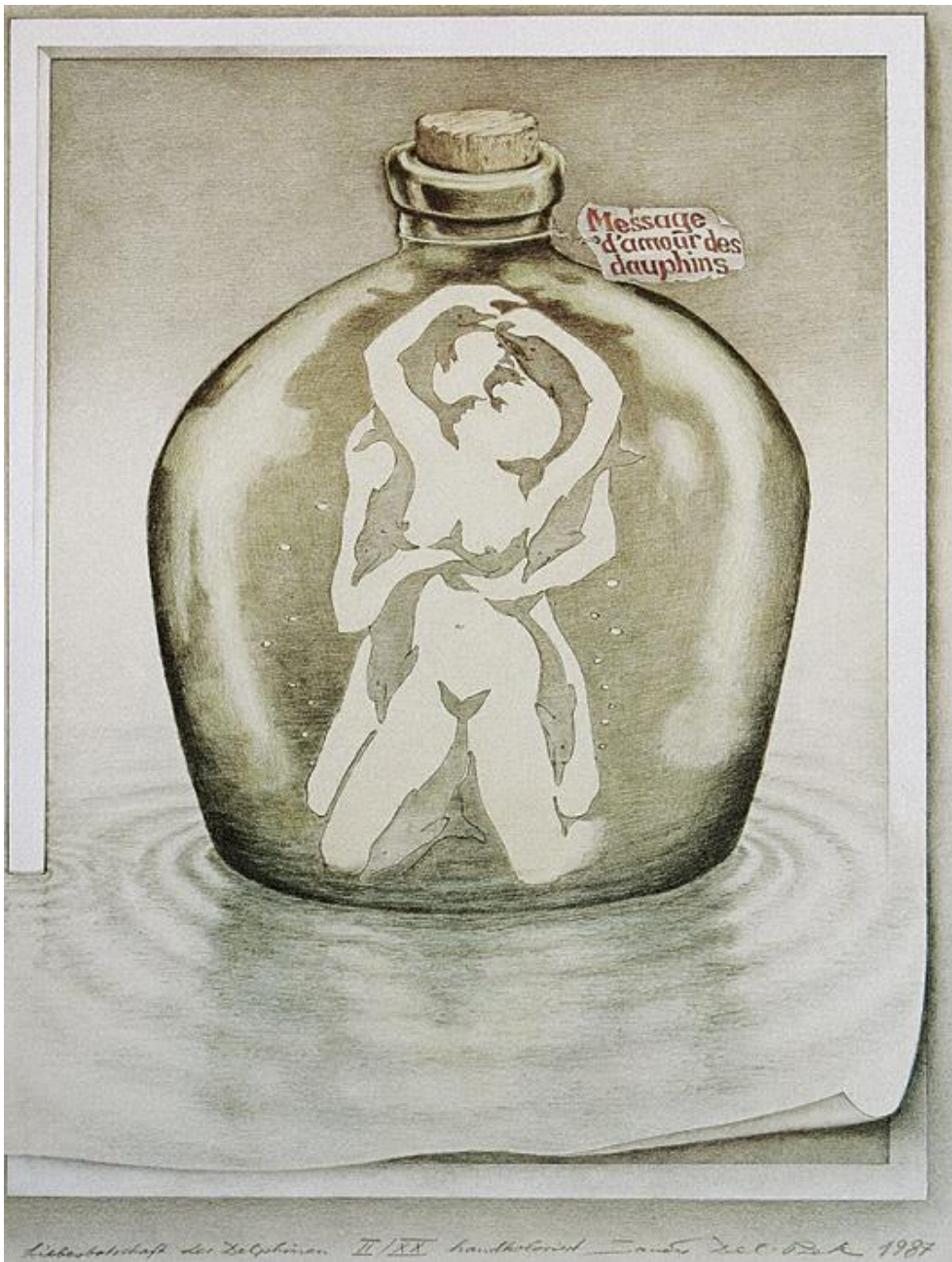
๑. รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว แสง เงา

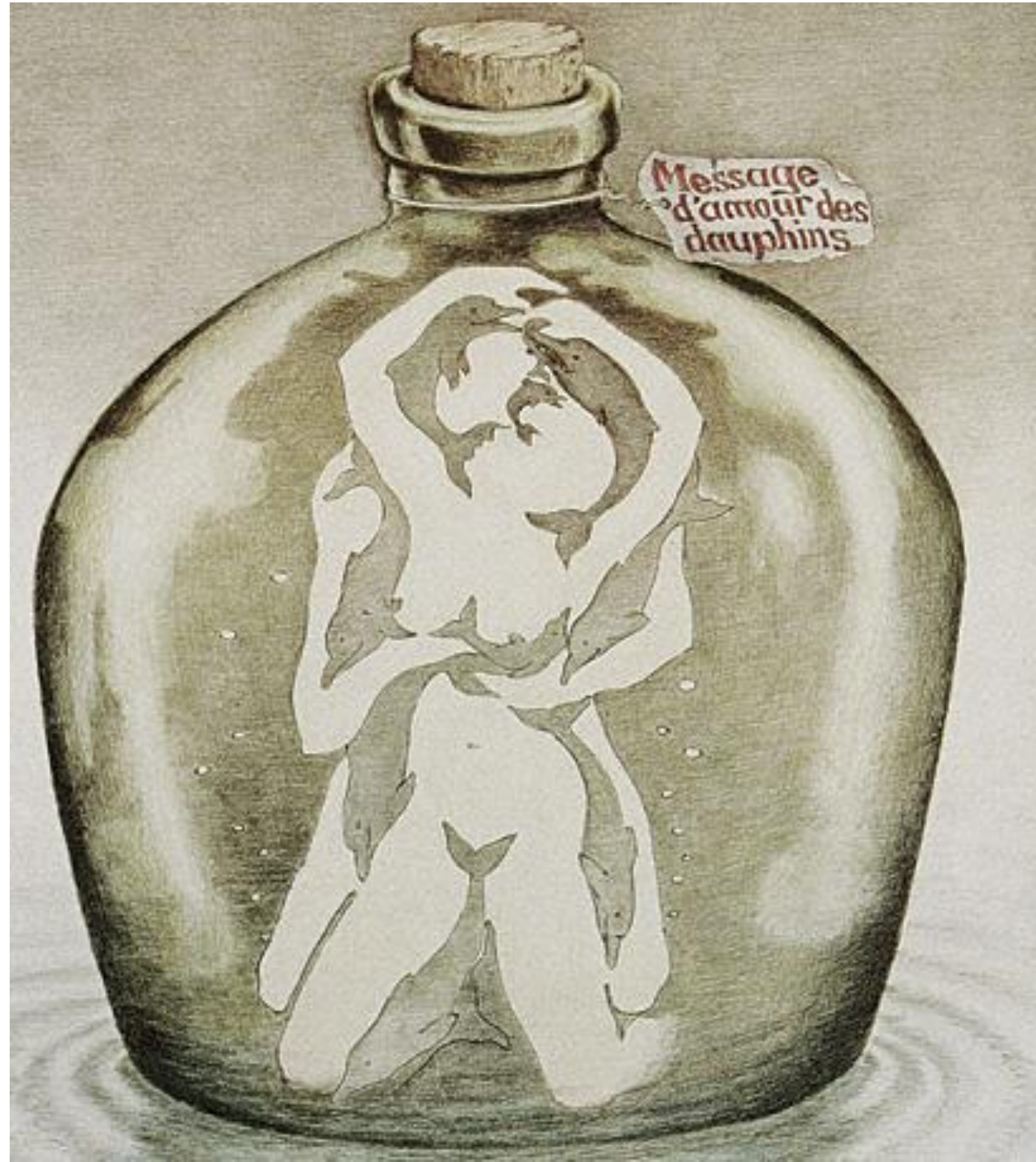
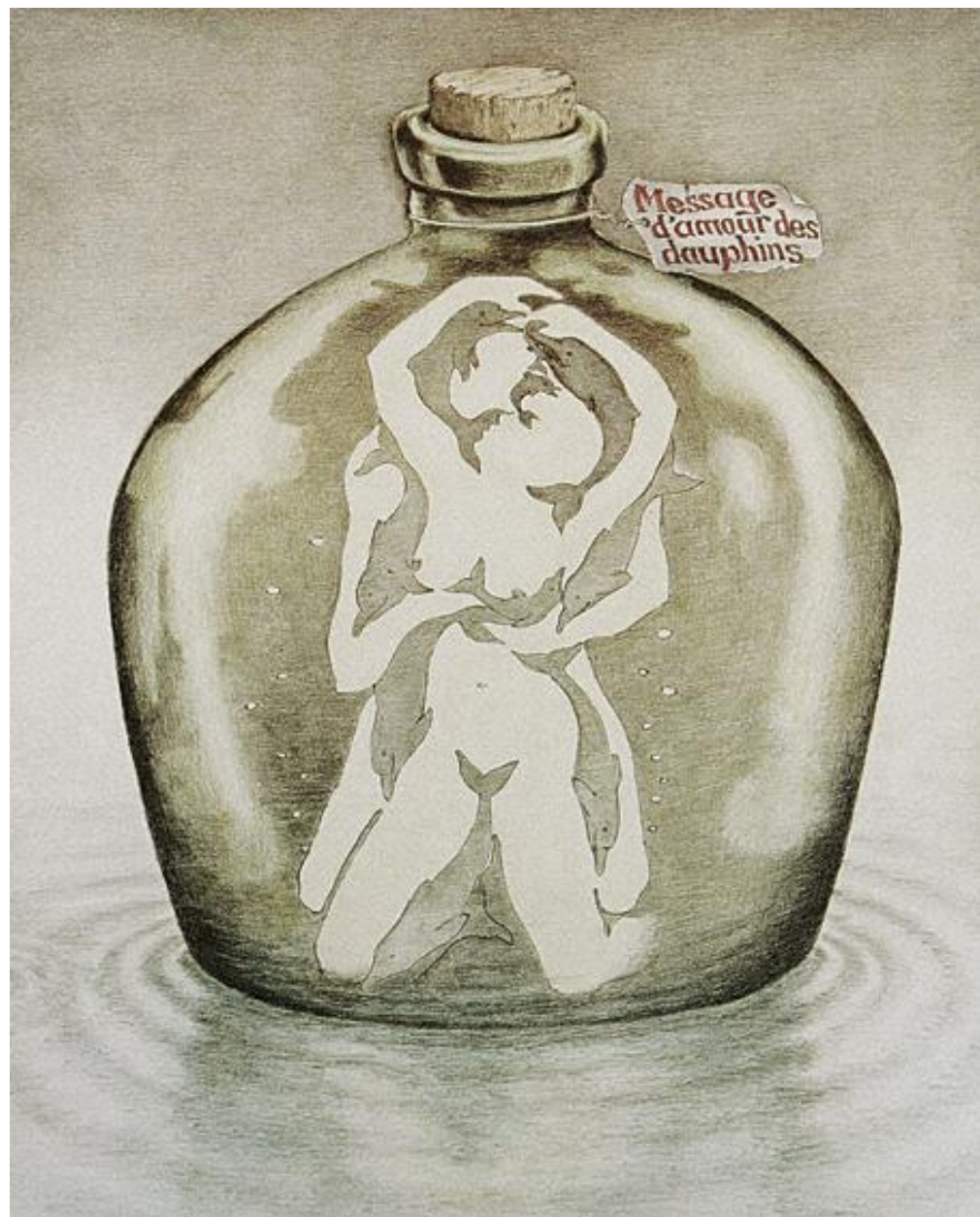
๒. มีการเคลื่อนไหว

๓. มีเสียง

ธรรมชาติ (the Nature)

ทรรศนะทางปรัชญา (View of Philosophy)

มีความเป็นจริง (reality)

มีความจริง
มีความงาม
มีความดี

ทรรศนะทางศิลปะ (View of art)

มีความเป็นจริง (reality)

มีรูปลักษณะ
มีการเคลื่อนไหว
มีเสียง

รูปลักษณะถ่ายทอดเป็น ทัศนศิลป์

การเคลื่อนไหวถ่ายทอดเป็น การแสดง

เสียงถ่ายทอดเป็น ดนตรีและการร้องเพลง

Science

wonder

Art

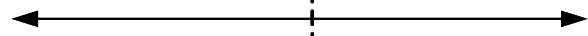
ศาสตร์และศิลป์
ART & SCIENCE

ปรัชญา

จริงที่สุด
(Truth)

งามที่สุด
(Beauty)

ดีที่สุด
(Goodness)

อภิปรัชญาที่เกี่ยวกับ
ความจริงในธรรมชาติ
(Metaphysics)

ธรรมชาติของสิ่งที่เป็นจริง
(ontology)

ธรรมชาติวิธีการและขอบเขต
ของความรู้ของมนุษย์
(Epistemology)

จริยธรรม
(Ethics)

สุนทรียศาสตร์
(Aesthetics)

ปรัชญาศิลปะ

ปรัชญาการศึกษา

ปรัชญาศาสนา
ปรัชญาการเมือง
การปกครอง

คณิตศาสตร์

ศึกษาศาสตร์
วิทยาศาสตร์
วิทยาศาสตร์

ศิลปกรรมศาสตร์

สังคมศาสตร์

ปรัชญา

อภิปรัชญา

ญาณปรัชญา

ตรรกวิทยา

อักษวิทยา

สุนทรียศาสตร์

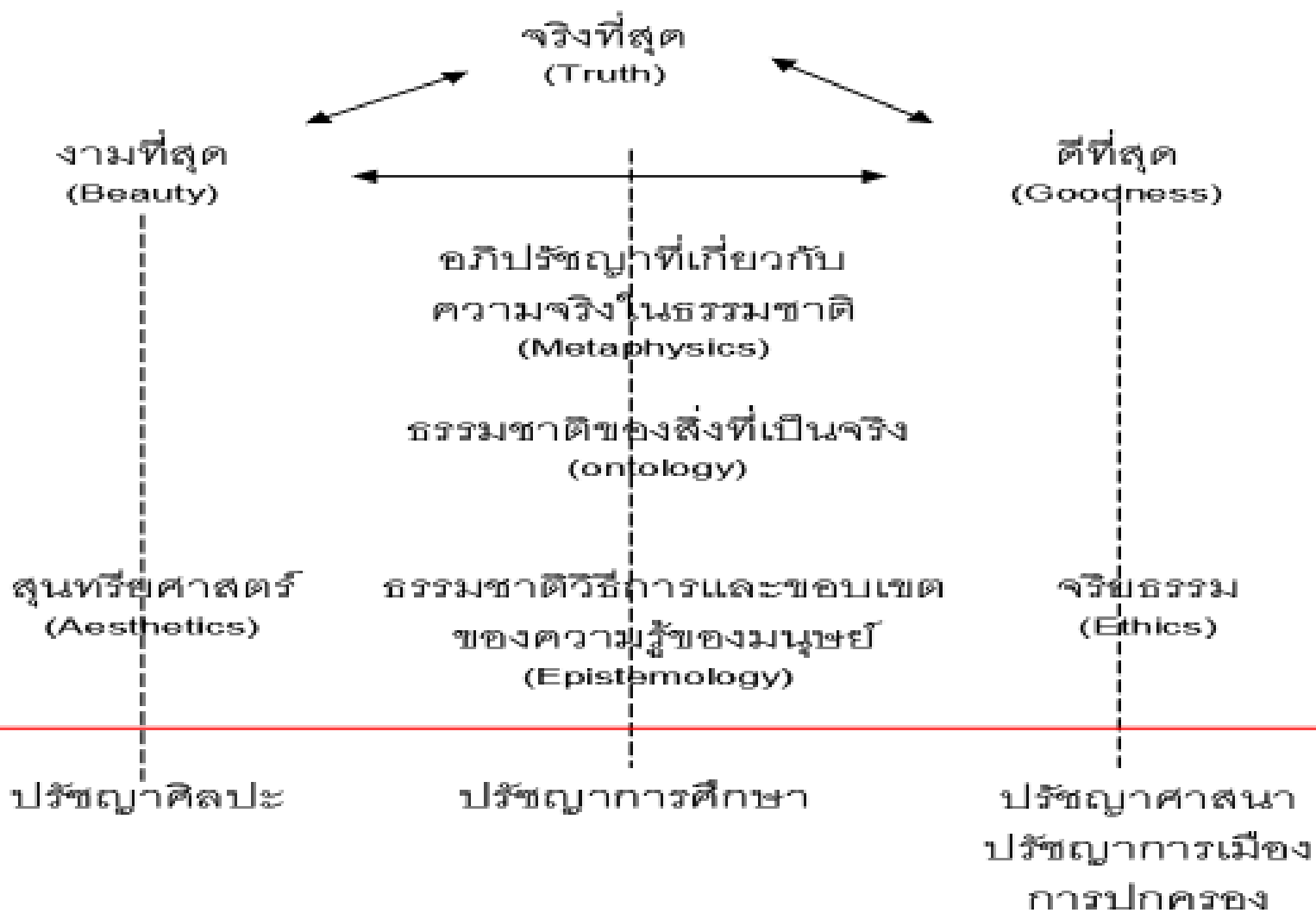
จริยศาสตร์

ปรัชญาบริสุทธิ์

ปรัชญาประยุกต์

ทรรศนะทางปรัชญา (View of Philosophy)

ในธรรมชาติ (in the Nature)

ปรัชญา (Philosophy)

ปรัชญาศิลปะ (Philosophy of Art)

ศิลปะคืออะไร (what is art ?)

อะไรที่ตัดสินว่าเป็นศิลปะได้ (What can be judged as art?)

คุณค่าของศิลปะคืออะไร (What is the value of art?)

ปรัชญาศิลปะ (Philosophy on Art)

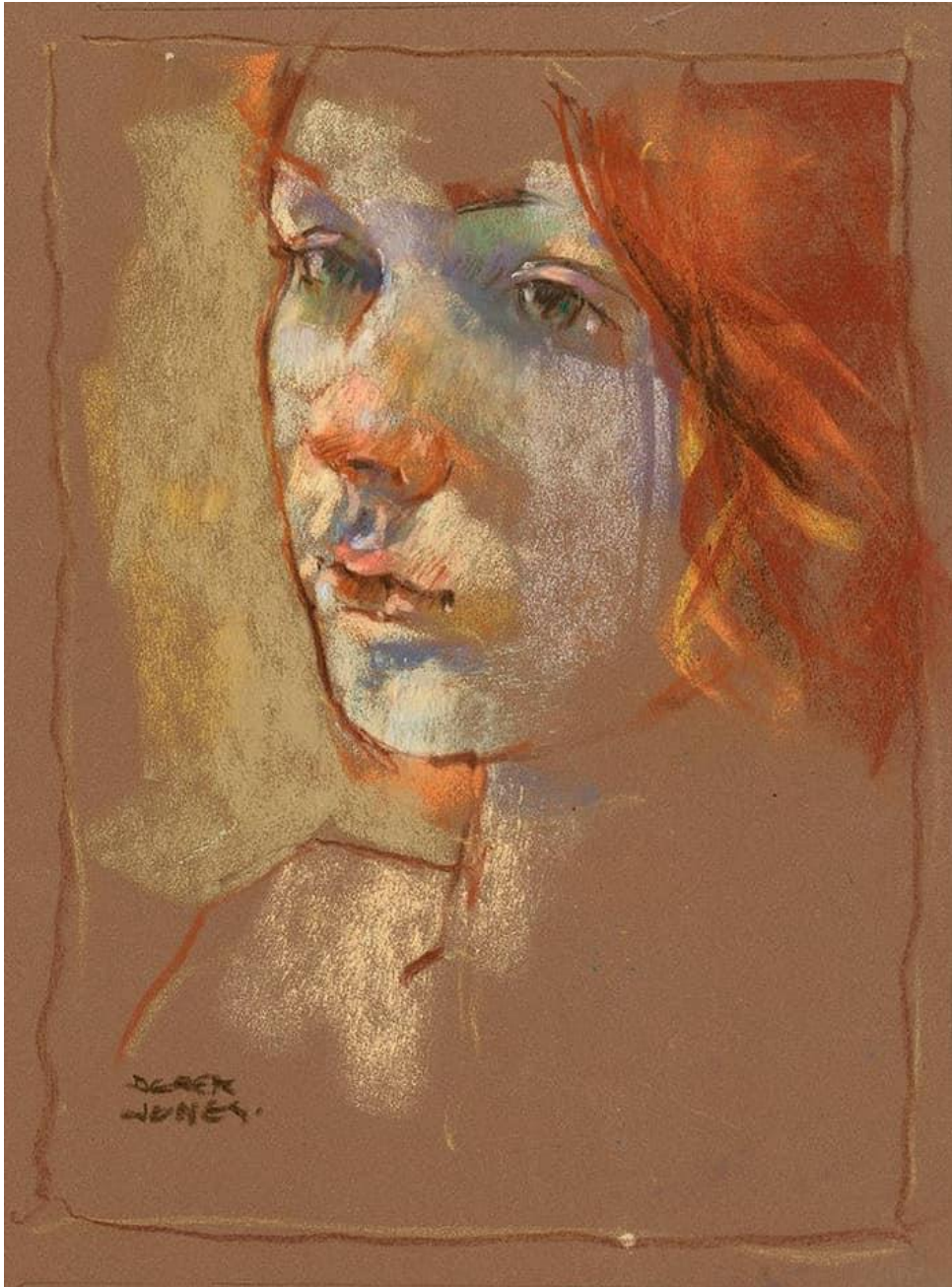
ปรัชญาในศิลปะ (Philosophy in Art)

ปรัชญาศิลปะ (Philosophy of Art)

ประเภทของศิลปะ

- ทัศนศิลป์ (visual art) หรือ (plastic art) หรือ (static art)
จิตรกรรม (painting) ประติมากรรม (sculpture) และสถาปัตยกรรม (architecture)
- จินตศิลป์ (imaginative art) ดนตรี (music) และวรรณกรรม (literature)
- ศิลปะผสม (mixed art) ลีลาศ (dancing) การละคร (drama) ภาพยนตร์ (cinema) สื่อผสม (mixed media) ต่าง ๆ

ปรัชญาว่าด้วยศิลปะ (Philosophy on Art)

ปรัชญาในศิลปะ (Philosophy in Art)

ในมิตินามธรรม

ในมิติเวลา

มิตินามประวัติศาสตร์ (History)

ปรัชญาในมิตินามธรรม
ปรัชญาในมิตินามศาสตร์
ปรัชญาในมิตินามสังคม

ปรัชญาศิลปะกับ
ชีวิตและสังคม

ปรัชญาในศิลปะตะวันตก
ปรัชญาในศิลปะตะวันออก

มิตินามประวัติศาสตร์

ปรัชญาในศิลปะไทย

ปรัชญาในศิลปะอินเดีย

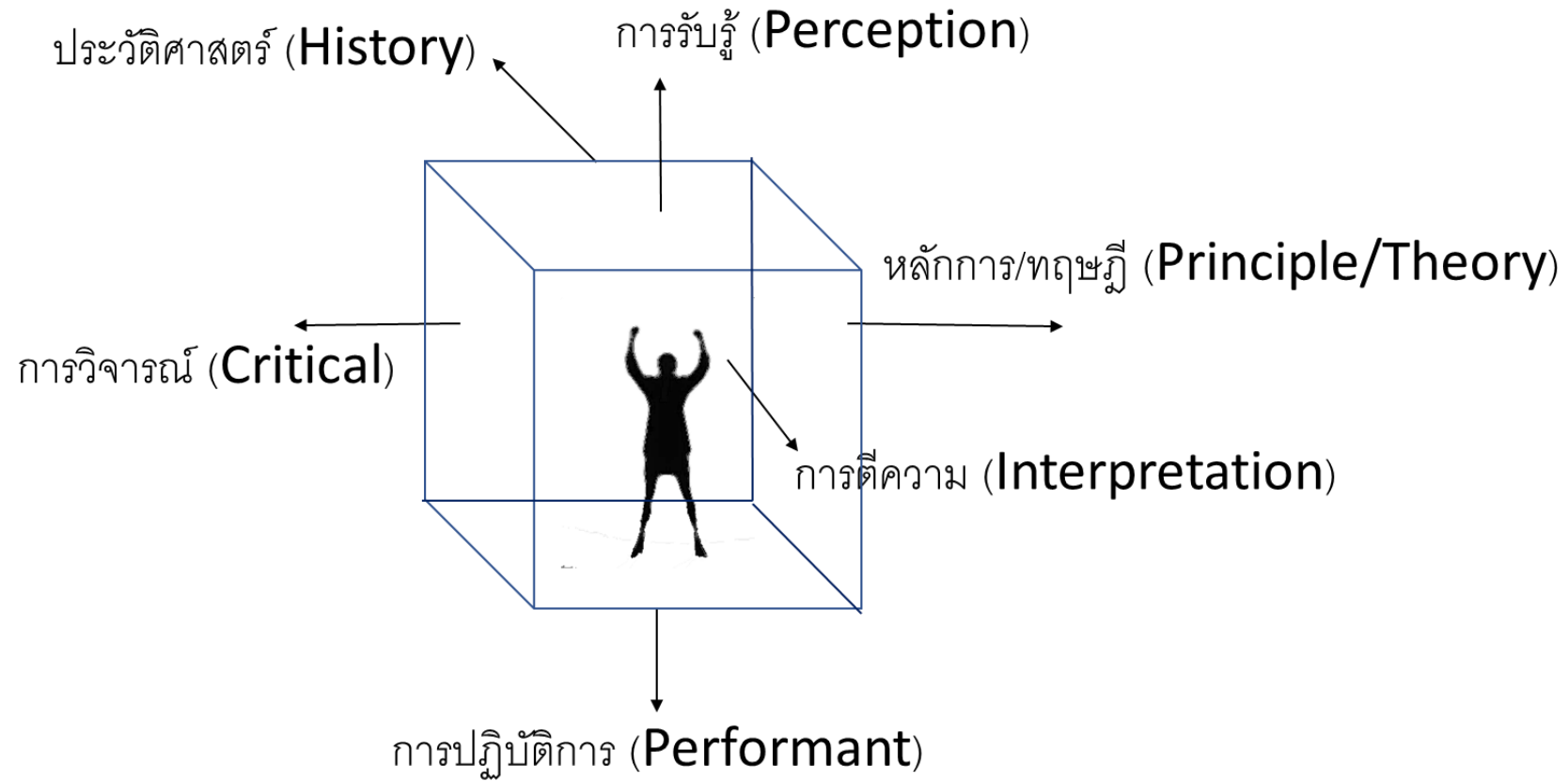
ปรัชญาในศิลปะจีน

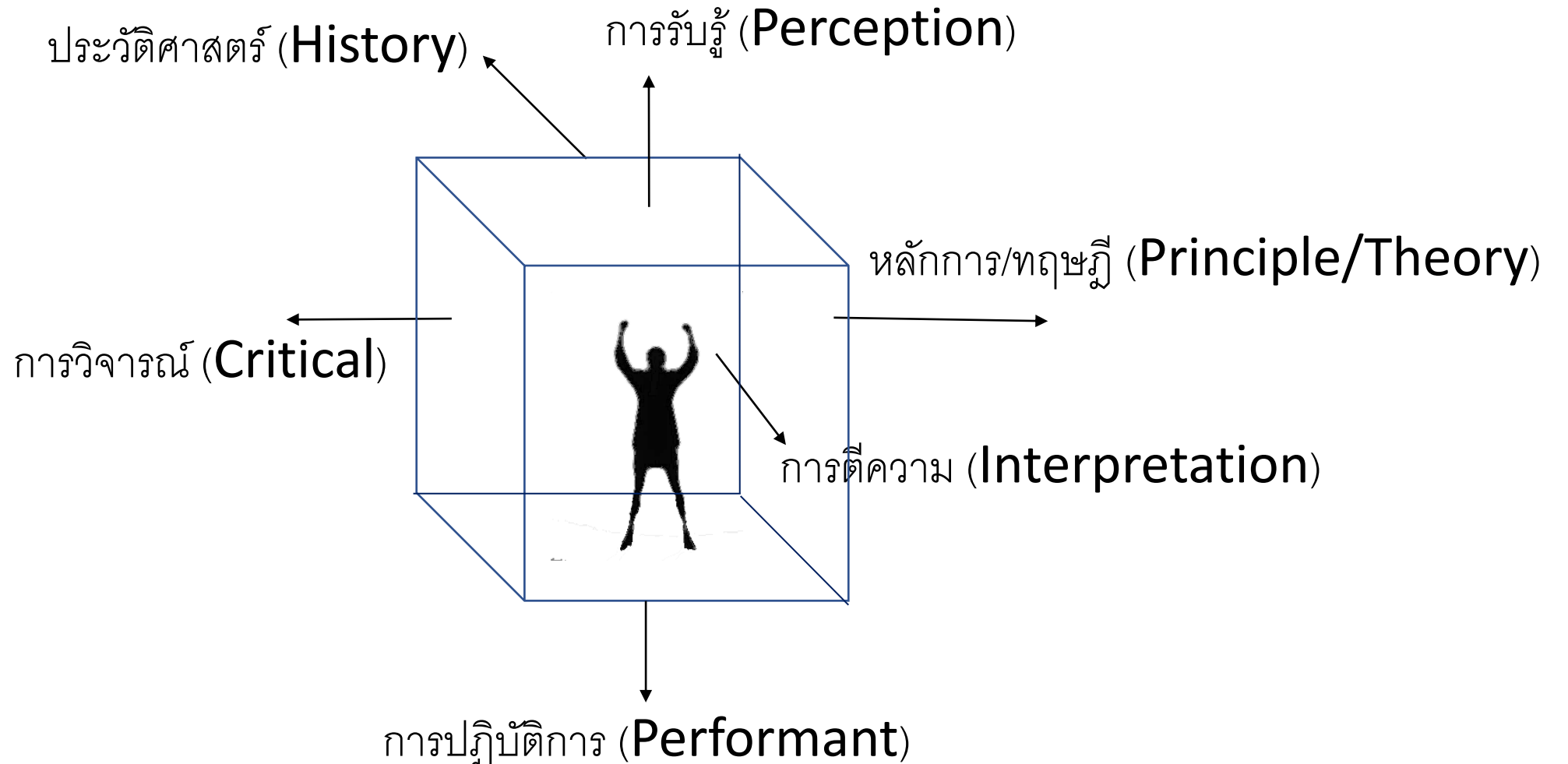
องค์ประกอบของศิลปกรรม (elements of art)

- สื่อ (media)
- เนื้อหา (content)
- สุนทรียธาตุ (aesthetical elements)
 - ความงาม (beauty) ความแปลกหูแปลกตา (picturesqueness) และ
ความน่าศรัทธา น่าทึ่ง ความซึ่งสุนทรีย์ (sublimity)
- ธาตุศิลป์ (artistic elements)

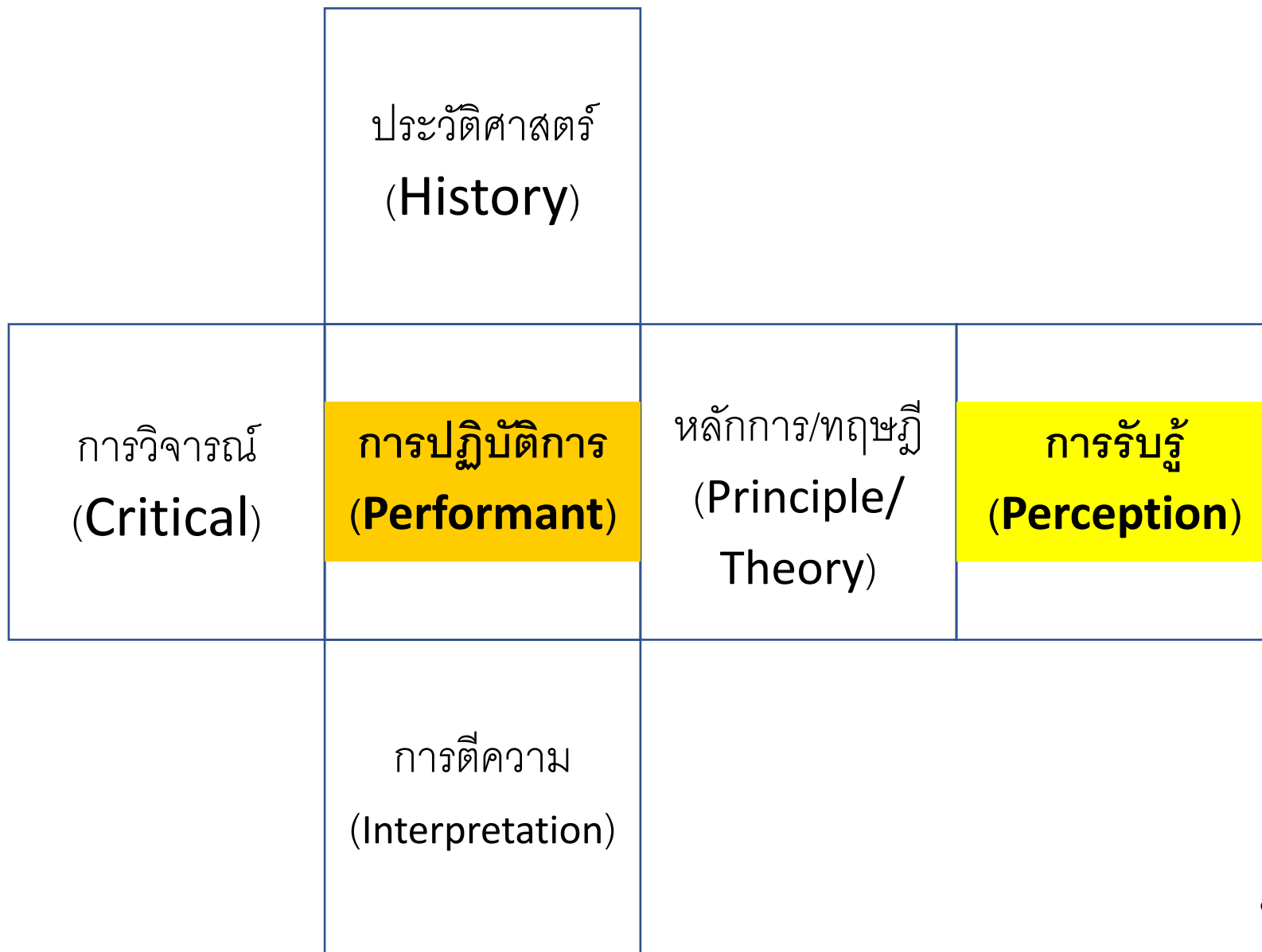

ปรัชญาว่าด้วยศิลปะ (Philosophy on Art)

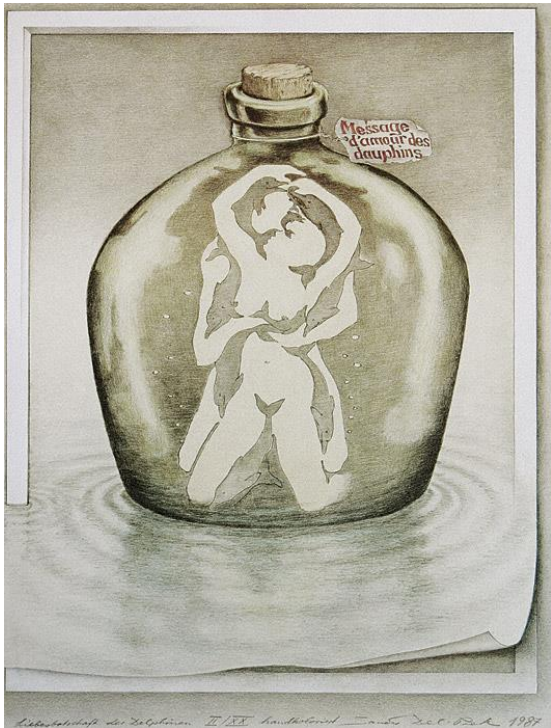
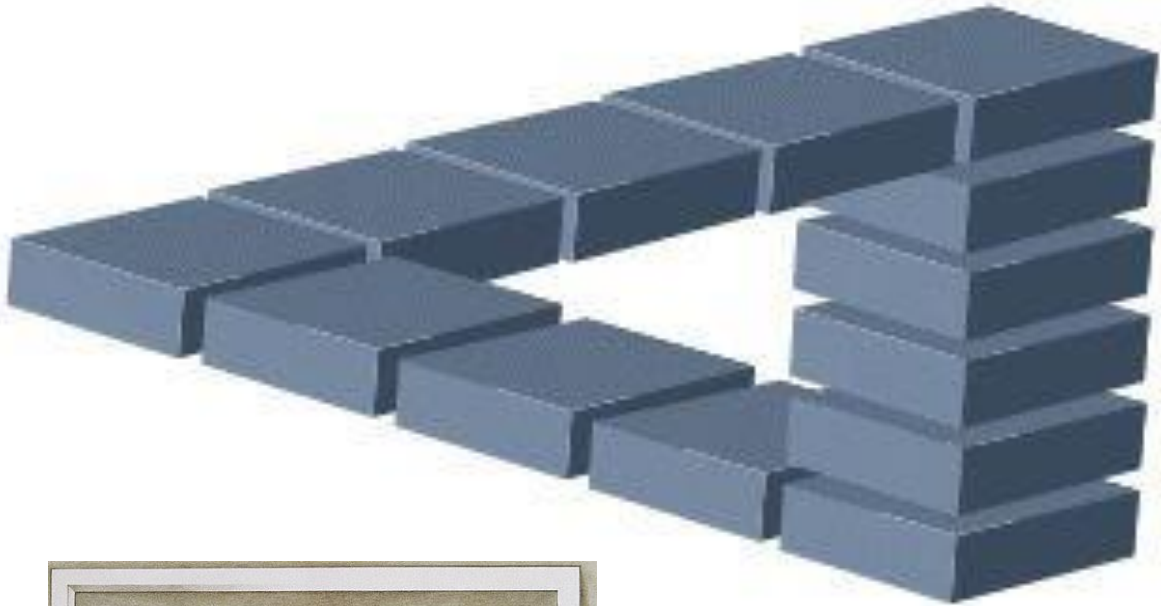

การเรียนรู้
หลักการของศิลปกรรมศาสตร์
principles of fine arts

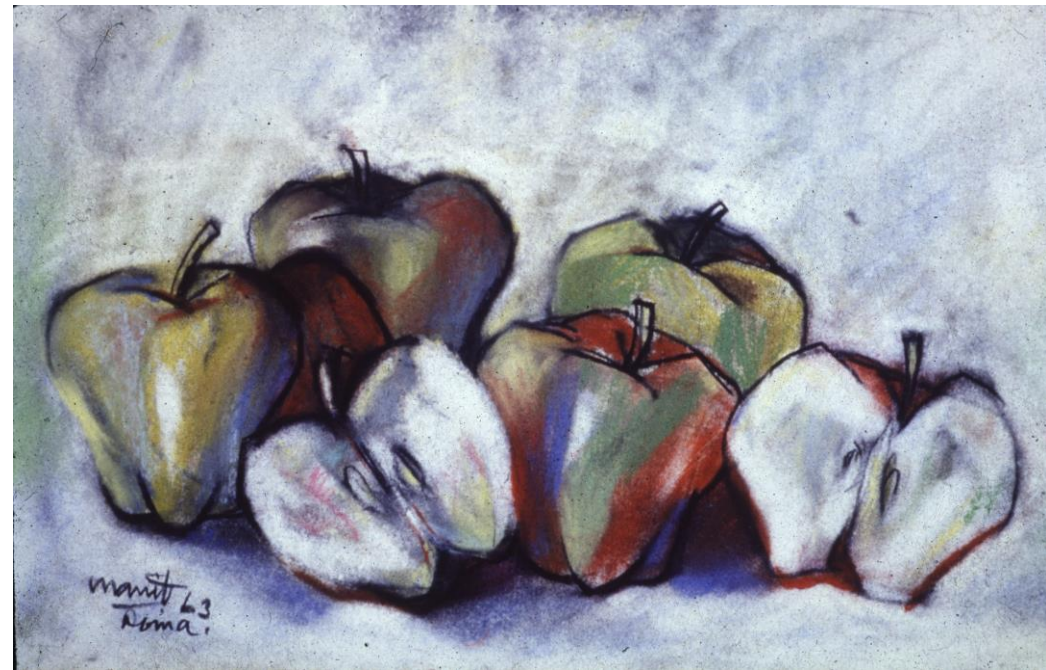
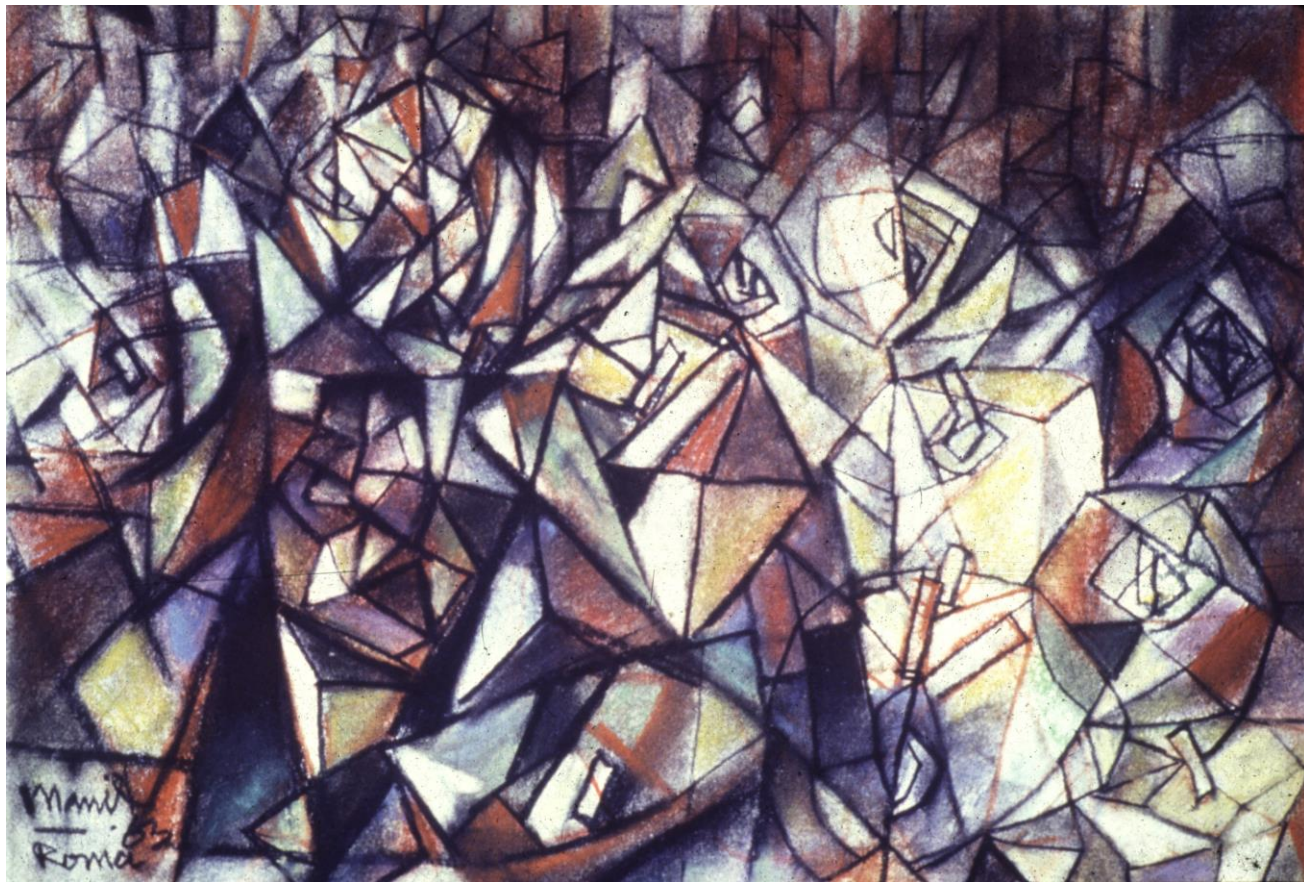
หลักการของศิลปกรรมศาสตร์
principles of fine arts

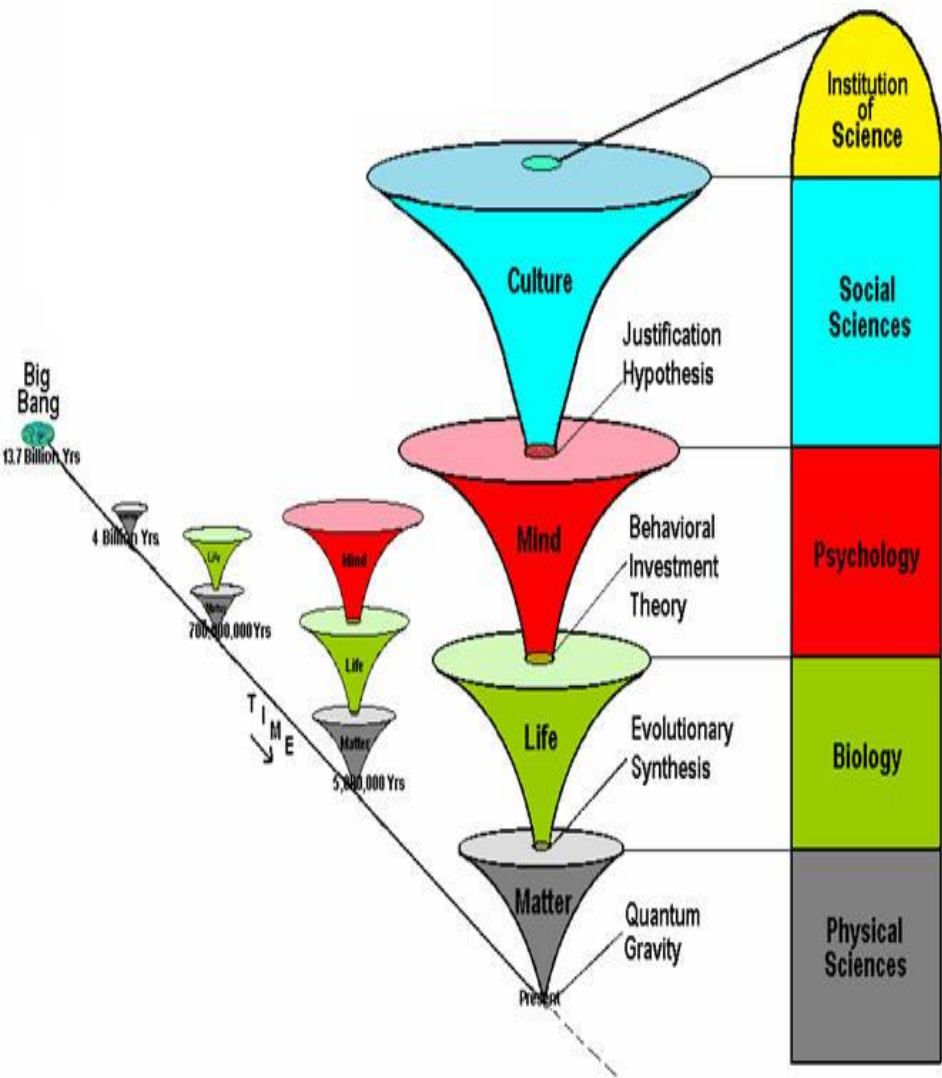
รู้จากการรับรู้ เป็นการเรียนรู้เพื่อฝึกฝนการรับรู้
แบบต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการแปรค่าเข้าสู่จิต
และนำไปสู่ความรู้แบบต่าง ๆ

การรู้จากประวัติศาสตร์ เป็นการ
เรียนรู้ด้วยการสืบค้นที่มาจากผลงาน
ศิลปะที่บันทึกไว้ใน ประวัติศาสตร์ว่า
ผลงานศิลปะสร้างขึ้นทำไม สร้าง
เมื่อใด ที่ใด และใครเป็นผู้สร้าง เพื่อใช้
เป็นข้อมูล ในการหาค่าต่าง ๆ.

การรู้จากการหลักการและทฤษฎี เป็นการเรียนรู้เชิงเกณฑ์และทฤษฎีแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะ และใช้เกณฑ์ในการตัดสินค่าของความงาม

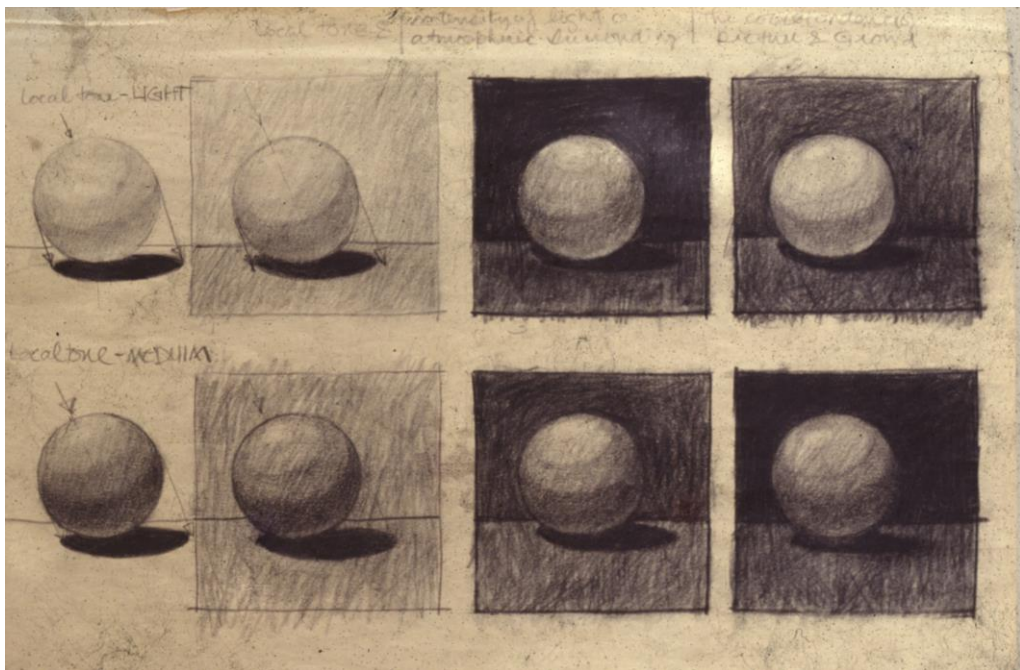
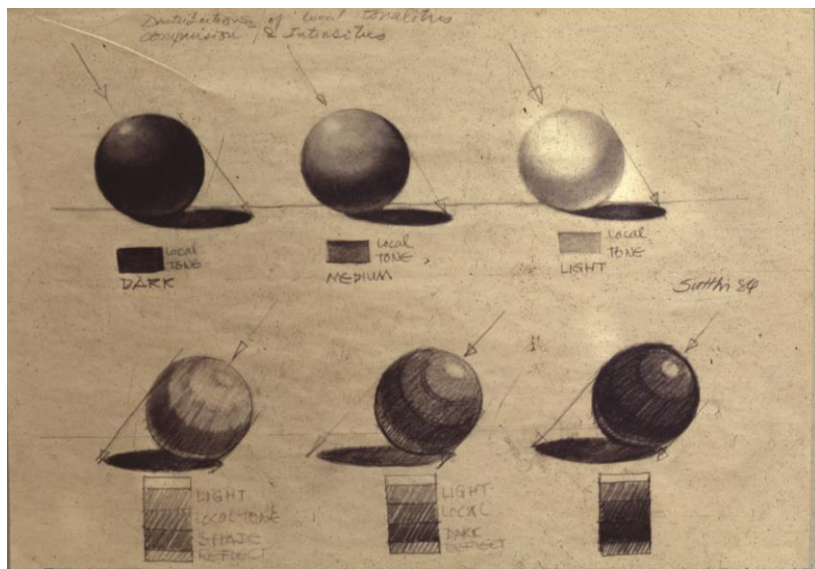

การรู้จากการแปลความหมาย เป็นการ
 เรียนรู้การแปลค่าการรับรู้จากภาพลักษณ์
 การเคลื่อนไหว เสียง เข้าสู่ความรู้สึกเพื่อ
 การรู้คุณค่าของความงามหรือความไพเราะ
 หรือเข้าสู่ความรู้สึกแล้วถ่ายทอด ความรู้สึก
 นั้นเป็นผลงานศิลปะ หรือการเรียนรู้การ
 แปลความหมายจากผลงานศิลปะแต่ละ
 สาขา.

การรู้จากการวิจารณ์

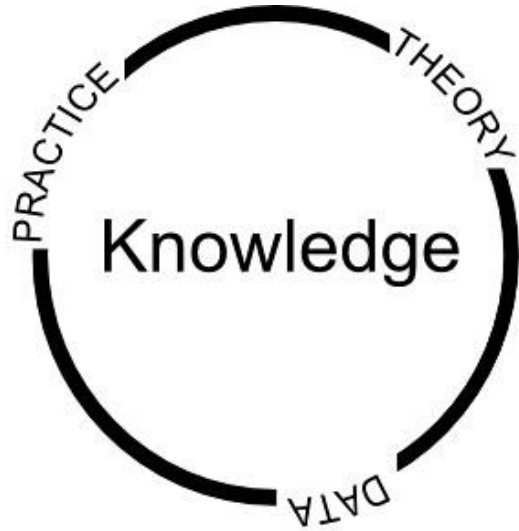
เป็นการเรียนรู้วิธีการวิเคราะห์ สืบหาคุณค่าของความมั่งงามใน
ผลงาน ศิลปะ ที่นำไปสู่การตัดสินคุณค่า มาก น้อย ในผลงานศิลปะ.

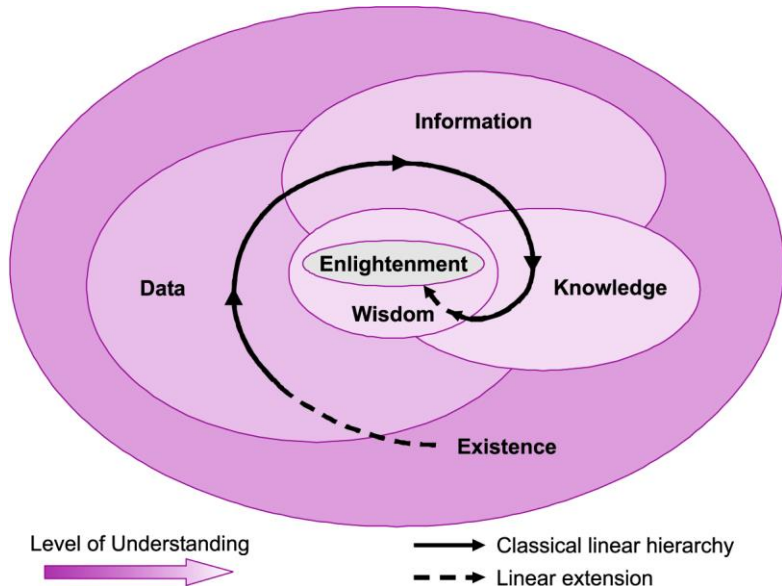
การรู้จากการปฏิบัติ
เป็นการเรียนรู้เชิงการคิด
สร้างสรรค์ กระบวนการ
เทคนิค วิธีการ วัสดุที่นำ
มา เป็นสื่อของการ
แสดงออกในผลงานศิลปะ
แต่ละชิ้น.

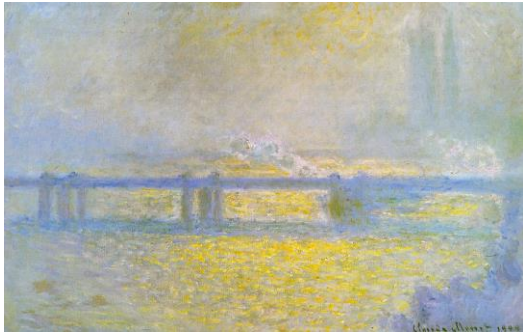
ข้อสรุปของความรู้ศิลปกรรมศาสตร์

ความรู้เชิงปริมาณ เป็นความรู้ในโลก
 ของเขาวนัปัญหาทางสมองโดยผ่าน
 การคำนวณแบบต่าง ๆ หรือรูปแบบการ
 รู้ต่าง ๆ ผ่านการคิด ลำดับชั้น จำแนก
 ประเภทสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยสรุปจาก
 เหตุผลไป สู่ความเข้าใจ ซึ่งเป็นการรู้เชิง
 ทฤษฎี และการรู้เชิงเกณฑ์.

ความรู้เชิงปฏิบัติการ เป็นความรู้ที่สรุปได้จาก
ความรู้ทั้งสองคือความรู้เชิงคุณค่าและความรู้เชิง
ปริมาณแล้วนำมาสรุปเป็นความรู้เชิงปฏิบัติการ เมื่อ
ปฏิบัติการแล้วก็จะเกิดเป็นความรู้ในเชิงปฏิบัติการ
อีกระดับหนึ่ง ซึ่งแตกต่างกันไปจากความรู้ทั้งสองอย่างที
กล่าวมาข้างต้น ความรู้เชิงปฏิบัติการเป็น การรู้ว่า
สร้างอย่างไร ประดิษฐ์อย่างไร นวัตกรรมอย่างไร
และสร้างสรรค์อย่างไร.

ความรู้เชิงคุณค่า เป็นความรู้ในโลกของ
ความรู้ลึก สรุปลได้จากประสบการณ์ที่สัมผัสกับ
การรู้ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งอนุมานมาจากความเชื่อ
ที่ได้สัมผัส เป็นการรู้จากการรำลึก การรู้จาก
ความคุ้นเคย และการรู้จากความซาบซึ้ง.

